

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 351.86 (477)

О. С. Зозуля

аспірант кафедри глобалістики, євроінтеграції та управління національною безпекою
Національної академії державного Управління при Президентові України

НАУКОВИЙ ДИСКУРС ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ І ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ В МЕЖАХ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ»

У статті розглянуто генезис наукової розробки проблем інформаційної безпеки в дисертаційних дослідженнях різних галузей наукового знання. Комплексне наукове опрацювання результатів дисертаційних досліджень сприятиме пошуку, узагальненню й вивченню сучасного історичного досвіду, усебічному оцінюванню наявних здобутків і прорахунків, розробці пропозицій щодо подальшого розвитку системи забезпечення інформаційної безпеки України. Визначено пріоритетні напрями дослідження в межах спеціальності «Теорія та історія державного управління».

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційне протиборство, інформаційна безпека, теорія та історія державного управління, система забезпечення інформаційної безпеки.

Постановка проблеми. Для України та інших держав світу залишаються актуальними питання: які виклики й загрози інформаційного характеру є найбільш небезпечними, потребують подолання в сучасних умовах; як має розвиватися система інформаційної безпеки у XXI ст.; де проходить межа між потребою суспільства і держави в інформаційній безпеці та правами і свободою людини; за якими принципами має діяти держава в особі її спеціальних служб, правоохоронних органів і військових формувань; як надалі мають розвиватися сили забезпечення інформаційної безпеки тощо.

Ця обставина й визначає зв'язок загальної проблеми з найбільш важливими науковими та практичними завданнями дослідження проблеми забезпечення інформаційної безпеки в умовах інформаційно-психологічного протиборства.

Пошуку відповідей на вказані й інші проблеми, за нашими оцінками, сприятиме систематизація основних науково-теоретичних здобутків щодо забезпечення інформаційної безпеки, а також визначення перспектив подальших досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На підставі аналізу дисертаційних досліджень, захищених на пострадянському просторі (Україна, Білорусія, Російська Федерація, Вірменія, Казахстан, Таджикистан) за період 1997–2015 рр. [1–20] можна зробити висновок про те, що проблеми забезпечення інформаційної безпеки сьогодні привертають увагу дослідників різних соціально-гуманітарних напрямів. Окремі аспекти інформаційної безпеки стали предметом наукових досліджень у галузі, філософії, історії, політології, соціології, юридичних наук тощо (рис. 1.).

Рис. 1. Науки, предметом дослідження яких є інформаційна безпека

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість робіт, у яких досліджуються проблеми забезпечення інформаційної безпеки, маємо констатувати, що на сьогодні ще обмаль праць, у яких би розглядалися питання вдосконалення структури й функцій системи забезпечення інформаційної безпеки в умовах інформаційно-психологічного протистояння. За таких умов наукове вирішення проблем забезпечення інформаційної безпеки,

зокрема побудови та функціонування системи забезпечення національної інформаційної безпеки, полягає в пошуку відповіді на три фундаментальні питання. По-перше, яка методологія побудови моделі загроз інформаційній безпеці? По-друге, з урахуванням яких закономірностей розвитку інформаційного суспільства доцільно формувати систему забезпечення національної інформаційної безпеки? По-третє, на основі яких тенденцій інформаційно-психологічного проти-

Таблиця 1

Динаміка захищених дисертацій з питань забезпечення інформаційної безпеки протягом 1997-2015 рр.

Шифр	Назва спеціальності	Країна дослідження	Кільк., шт.	У розрізі наукових ступенів			
				Канд. наук	Докт. наук		
1	Філософські науки	09.00.03	Соціальна філософія та філософія історії	Україна	2	2	-
		09.00.08	Філософія науки і техніки	Росія	1	1	-
		09.00.11	Соціальна філософія	Росія	2	2	-
2	Філологічні науки	10.01.10	Журналістика	Росія	1	-	1
		10.01.10	Журналістика	Таджикистан	1	1	-
3	Юридичні науки	12.00.01	Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень	Україна	2	2	-
		12.00.01	Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень	Росія	1	1	-
		12.00.02	Конституційне право; муніципальне право	Росія	2	2	-
		12.00.02	Конституційне право; муніципальне право	Казахстан	1	-	1
		12.00.07	Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право	Україна	4	3	1
		12.00.10	Міжнародне право. Європейське право	Росія	2	2	-
		12.00.13	Інформаційне право	Росія	1	-	1
12.00.14	Адміністративне право, фінансове право, інформаційне право	Росія	1	1	-		
4	Психологічні науки	19.00.13	Психологія розвитку, акмеологія	Росія	1	1	-
5	Військові науки	20.01.02	Стратегія. військові аспекти безпеки держави, військова політологія	Росія	2	2	-
		20.02.22	Військова історія	Україна	2	2	-
6	Національна безпека	21.01.01	Основи національної безпеки держави	Україна	2	2	-
7	Соціологічні науки	22.00.04	Соціальна структура, соціальні інститути та процеси	Росія	1	1	-
		22.00.08	Соціологія управління	Росія	3	3	-
8	Політичні науки	23.00.02	Політичні інститути та процеси	Україна	2	2	-
		23.00.02	Політичні інститути, процеси і технології	Росія	14	13	1
		23.00.02	Політичні інститути, процеси	Вірменія	1	1	-
		23.00.02	Політичні інститути, процеси і технології	Білорусь	1	1	-
		23.00.02	Політичні інститути, процеси і технології	Таджикистан	2	2	-
		23.00.04	Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку	Україна	2	2	-
		23.00.04	Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку	Вірменія	1	1	-
23.00.04	Політичні проблеми міжнародних відносин, глобального та регіонального розвитку	Росія	5	4	1		
9	Державне управління	25.00.01	Теорія та історія державного управління	Україна	1	1	-
		25.00.02	Механізми державного управління	Україна	3	3	-
Усього					64	58	6

борства необхідно здійснювати прогноз розвитку загроз інформаційній безпеці й розробляти методи державного реагування на ці загрози? На жодне питання поки що відповіді немає.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є узагальнення та систематизація науково-теоретичних здобутків у сфері забезпечення інформаційної безпеки пострадянських країн, а також визначення пріоритетних напрямів дослідження в межах спеціальності «Теорія та історії державного управління».

Виклад основного матеріалу. Протягом 1997–2015 рр. проблеми інформаційної безпеки досліджувалися науковцями пострадянських країн у 64 дисертаційних роботах, із них 58 – кандидатських, 6 – докторських (табл. 1).

Аналіз захищених дисертацій дає змогу констатувати, що з усієї кількості захищених робіт на частку вітчизняної науки припадає 20 робіт, із них 1 – докторська дисертація.

Окремо необхідно зупинитися на дослідженнях інформаційної безпеки в такій галузі наукових досліджень, як «державне управління». За розглянутий нами період (1997–2015 рр.) було захищено лише 4 дисертації, у яких досліджувалися державно-управлінські проблеми забезпечення інформаційної безпеки України.

Варто зазначити, що досліджувати інформаційну безпеку в межах лише однієї науки абсолютно неможливо. Так, дисертаційні роботи по проблемах інформаційної безпеки були захищені за такими спеціальностями: 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії», 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень», 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», 20.02.22 «Військова історія», 21.01.01 «Основи національної безпеки держави», 23.00.02 «Політичні інститути та процеси», 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку», 25.00.01 «Тео-

рія та історія державного управління», 25.00.02 «Механізми державного управління».

За спеціальністю 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» дослідження проводили Є. Архипова [1] і В. Триняк [2].

У роботі Є. Архипової здійснено комплексне соціально-філософське вивчення проблеми інформаційної безпеки та пошук шляхів мінімізації деструктивних інформаційних впливів на свідомість сучасного соціуму, показано соціально-правові засади інформаційної безпеки через призму суб'єктивності й об'єктивності інформаційного середовища, типологізовано домінантні види загроз інформаційній безпеці людини, суспільства та держави в інформаційну добу, виявлено специфіку трансформації свідомості сучасної людини в контексті деструктивних інформаційних впливів.

Дисертаційне дослідження В. Триняка присвячено соціально-філософському аналізу інформаційної безпеки як соціокультурного феномена. Інформаційна безпека України представлена як складна, динамічна, цілісна система, компонентами якої є підсистеми безпеки особи, держави і суспільства. У праці доведено, що найважливішим елементом у забезпеченні цілеспрямованої координації зусиль усіх державних і суспільних сил країни стосовно забезпечення інформаційної безпеки є її система управління. Вона може включати елементи, інститути й органи державного управління, суспільні структури, які беруть участь у соціальному та державному управлінні. Обґрунтовано напрями, рівні, форми оцінювання стану інформаційної безпеки в сучасній Україні з урахуванням трансформаційних і глобалізаційних процесів.

У роботах, захищених за спеціальністю 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень», проблеми інформаційної безпеки розглядали Ю. Максименко [3], О. Тихомиров [4].

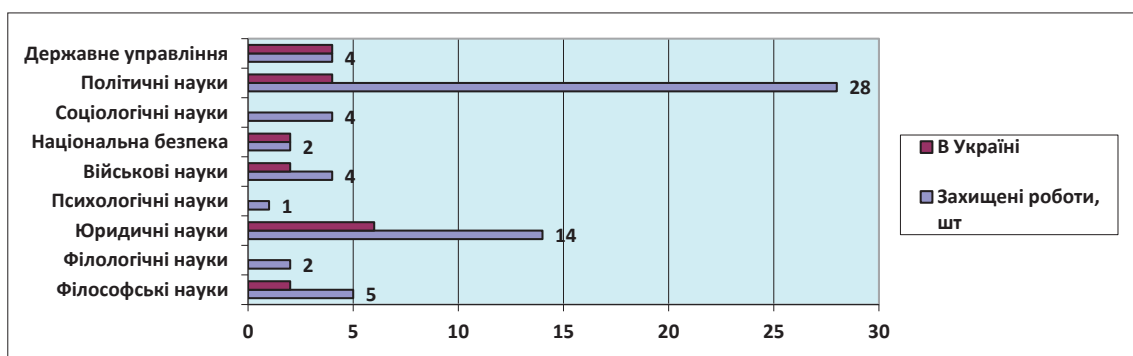

Рис. 2. Динаміка захищених дисертацій по галузям наук за період 1997-2015 рр.

У праці Ю. Максименко розглядаються теоретично-правові проблеми забезпечення інформаційної безпеки України як складової національної безпеки. Даються визначення таким поняття, як інформаційна безпека, національні інтереси в інформаційній сфері. Виокремлено основні складові інформаційної безпеки України та національні інтереси в інформаційній сфері. Проаналізовано досвід Європейського Союзу у сфері забезпечення інформаційної безпеки, на підставі якого визначено потенційні загрози інформаційній безпеці України, тенденції й перспективи нормативно-правового регулювання окремих аспектів інформаційної безпеки України, обґрунтовано відмінність розуміння інформаційної безпеки в країнах Європейського Союзу та України.

Дисертація О. Тихомирова є першим в Україні комплексним теоретичним дослідженням особливостей державно-правового забезпечення інформаційної безпеки. У ній проведено теоретико-правове дослідження забезпечення інформаційної безпеки в контексті його розуміння як важливої функції держави. Також доведено, що процес трансформації функцій держави в умовах становлення громадянського та інформаційного суспільства відбувається на трьох рівнях: ідеологічному, інституціональному, прагматичному. У праці здійснено структурну, класифікаційну і змістову характеристики забезпечення інформаційної безпеки як особливого комплексного виду діяльності держави, у результаті чого класифіковано напрями державного забезпечення інформаційної безпеки, з'ясовано особливості елементів його змісту в контексті інформаційного розвитку суспільства.

Спеціальність 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» представляють 4 наукові праці таких авторів, як Б. Кормич [5], О. Логінов [6], Г. Линник [7], В. Абакумов [8].

У дисертації Б. Кормича вперше комплексно проаналізовано організаційно-правові засади процесу формування й реалізації політики інформаційної безпеки України на сучасному етапі. Узагальнено теоретичний і практичний досвід створення ефективно діючої моделі державно-правового механізму інформаційної безпеки. Проведено порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду правотворчої й правозастосовної діяльності у сфері інформаційної безпеки. Виявлено специфіку змісту, форм і методів забезпечення інформаційної безпеки

людини, суспільства, держави; запропоновано класифікацію її напрямів. Також подано авторську концепцію формування інформаційного права, сформульовано конкретні рекомендації щодо вдосконалення правової бази політики інформаційної безпеки та підвищення ефективності функціонування інституціонального механізму реалізації цієї політики.

О. Логіновим розглядаються загрози інформаційній безпеці органів виконавчої влади, також запропоновано їх авторську класифікацію. Особлива увага в дисертації приділяється визначенню мети, завдань, функцій і організаційної побудови системи забезпечення інформаційної безпеки органів виконавчої влади України. У дисертації запропоновано новий підхід до розв'язання проблеми адміністративно-правового й організаційного забезпечення внутрішньої інформаційної безпеки органів виконавчої влади, розглядається необхідність створення підсистеми органів виконавчої влади управління національною інформаційною сферою. У праці обґрунтовано пропозиції щодо необхідності прийняття доктрини інформаційної безпеки України, яка повинна стати основним системоутворювальним фактором у процесах становлення системи інформаційної безпеки держави.

Г. Линник присвятив дисертаційне дослідження питанням адміністративно-правовому регулюванню інформаційної безпеки України. У дисертаційному дослідженні подано теоретичні узагальнення та нові вирішення наукового завдання щодо адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки України; виокремлено місце й роль інформаційної безпеки в системі національної безпеки України; обґрунтовано систему адміністративного законодавства у сфері інформаційної безпеки України; виділено принципи та напрями адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки України; розроблено пропозиції щодо шляхів підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки України. Г. Линник зазначає, що інформаційна безпека як феномен має дуалістичний характер. З одного боку, вона є складовою національної безпеки, а з іншого – частиною всіх інших елементів національної безпеки.

У дисертації В. Абакумова подано теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні адміністративно-правових та організаційних засад протидії інформаційним війнам. Також у праці

розроблено й обґрунтовано моделі ефективної діяльності органів державної влади України щодо протидії інформаційним війнам; розкрито сутність поняття «суб'єкти ведення інформаційних війн»; визначено адміністративно-правові та організаційні особливості формування державної політики інформаційної безпеки (у контексті протидії інформаційним війнам) і пріоритетні напрями її реалізації; обґрунтовано доцільність формування зваженої системи органів державної влади України, компетенція яких пов'язана з виробленням і реалізацією державної політики інформаційної безпеки (у контексті протидії інформаційним війнам); запропоновано конкретні організаційно-правові механізми інституційних перетворень з метою ефективної протидії інформаційним війнам в Україні.

Наукові розвідки за спеціальністю 20.02.22 «Військова історія» здійснювали Я. Жарков [9] і А. Странніков [10].

У дисертації Я. Жаркова систематизовано та узагальнено досвід інформаційно-психологічного впливу на війська й населення противника в період 1939–2000 рр., виявлено тенденції та закономірності цього процесу. У праці вперше у вітчизняній воєнно-історичній науці проаналізовано стан історіографії і джерельної бази досвіду інформаційно-психологічного впливу провідних країн світу на війська й населення противника, а також обґрунтовано та визначено понятійний апарат із досвіду інформаційно-психологічного впливу, який базується на сучасних реаліях розвитку Збройних Сил України й відповідає українському законодавству.

Дослідження А. Страннікова полягає в комплексному висвітленні проблеми інформаційно-психологічного протистояння в комплексі завдань із забезпечення інформаційної безпеки України. У дисертації також визначено тенденції вдосконалення апарату і змісту інформаційно-психологічного забезпечення збройних сил у сучасних воєнних конфліктах; розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення організації інформаційно-психологічного забезпечення Збройних Сил України та визначено головні напрями протидії негативному інформаційно-психологічному впливу на їхній особовий склад; доведено, що в ході історичного розвитку збройних сил військово-політичне керівництво провідних країн світу приділяло першочергову увагу дослідженню сутності інформаційної боротьби, її взаємозв'язку з інформаційною безпекою й інформаційною війною, розробці системи

головних понять інформаційної боротьби тощо. З урахуванням досвіду інформаційної боротьби у другій половині ХХ ст. в дисертації доведено, що передові країни й надалі надаватимуть цій проблемі пріоритетного значення.

За спеціальністю 21.01.01 «Основи національної безпеки держави» захищено дві дисертації.

У дисертації В. Петрова [11] розроблено пропозиції щодо забезпечення воєнно-інформаційної безпеки України, здійснено комплексне розкриття чинників і механізмів негативних інформаційних впливів у сфері воєнної безпеки, що дало змогу обґрунтувати перспективні напрями забезпечення воєнно-інформаційної безпеки України в сучасних геополітичних умовах; удосконалено теоретико-методологічний підхід до аналізу спроб іноземного втручання в політичні та політико-інформаційні процеси в Україні шляхом здійснення цілеспрямованого інформаційного впливу, прихованого тиску, надання морально-політичної підтримки певним внутрішнім політичним силам («п'ятим колонам»); запропоновано систему критеріїв і показників воєнно-інформаційної безпеки.

Сутність дисертаційного дослідження В. Коных [12] полягає в комплексному політологічному аналізі проблеми забезпечення інформаційної безпеки держави як складової системи національної безпеки (на прикладі США). Автором проаналізовано формування та реалізацію основних положень національної інформаційної політики США, яка зводиться до впровадження моделі, що передбачає створення абсолютної системи захисту держави проти будь-якого виду наступальної інформаційної зброї. Також у дисертації показано особливість адміністративно-організаційної системи забезпечення інформаційної безпеки США; визначено основні тенденції в державній політиці США у сфері забезпечення інформаційної безпеки; розроблено рекомендації щодо вдосконалення системи забезпечення інформаційної безпеки в Україні за рахунок запозичення досвіду США по таких основних напрямках: створення нормативно-правових засад, розробка комплексної державної політики, комплексу заходів і механізмів її реалізації, координація діяльності органів державної влади у сфері інформаційної безпеки, об'єднання зусиль урядових і неурядових структур у виявленні слабких місць у забезпеченні інформаційної безпеки, їх подоланні та запобіганні.

За спеціальністю 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» в напрямі вивчення інформа-

ційної безпеки було захищено дві дисертаційні роботи.

Дослідження В. Козубського [13] присвячено комплексному вивченню проблеми інформаційної уразливості держави на прикладі кримського регіону в контексті геополітичного положення півдня України з урахуванням багатонаціонального й транзитного статусу регіону в структурі держави. Автором визначено та проаналізовано системи й засоби інформаційного впливу зовнішніх чинників у контексті україно-російських відносин; встановлено роль і завдання ідеологічних факторів впливу державних і недержавних інформаційних установ, засобів масової комунікації на формування суспільної думки кримського регіону.

І. Залєвською в дисертаційній роботі [14] проведено системне дослідження політичного аспекту інформаційної безпеки України в сучасних умовах; запропоновано новий підхід до визначення інформаційної безпеки, сутність якого полягає в тому, що інформаційна безпека являє собою соціальне, а не суто технічне явище. У праці також розроблено визначення поняття «політика інформаційної безпеки України», під яким авторка пропонує розуміти самостійний галузевий напрям реалізації інтересів суспільства, держави та особистості в інформаційній сфері. Авторка робить висновки про необхідність розвитку інформаційної політики в напрямі вдосконалювання механізмів координації діяльності органів влади різних рівнів між собою, із правоохоронними органами, інститутами громадянського суспільства й засобами масової інформації. У дисертації доведено, що розробка й застосування наукової методології діяльності суб'єктів політики в зазначеній сфері є найважливішим напрямом оптимізації механізму захисту інформаційного простору, забезпечення інформаційної безпеки.

До переліку дисертацій, захищених за спеціальністю 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку», увійшли роботи О. Андрєєвої [15] і Ю. Романчука [16].

Дисертаційну роботу Ю. Романчука присвячено політологічному аналізу концептуальних засад проблеми міжнародної інформаційної безпеки в умовах глобалізації. У праці системно досліджено проблему геополітичного виміру міжнародного співробітництва у сфері інформаційної безпеки, подано типологію інформаційних загроз для міжнародної системи підтримання миру,

проаналізовано стратегії інформаційної безпеки в межах міжурядових організацій (ЄС ООН, G8, ШОС тощо). У дисертації на основі аналізу інституційного забезпечення політики міжнародної інформаційної безпеки визначено перспективи України в протистоянні сучасним інформаційним загрозам і розроблено рекомендації для політичних і суспільних інституцій України.

Результати дисертаційного дослідження О. Андрєєвої полягають в узагальненні та комплексному підході до політичних проблем інформаційної безпеки. Автором сформовано й проаналізовано схеми політичного менеджменту інформаційної безпеки України з визначенням функцій кожного із суб'єктів влади. У праці доведено, що політична стратегія інформаційної безпеки України має ґрунтуватися на чіткій ієрархії органів законодавчої, виконавчої та судової влади із залученням спеціалізованих органів забезпечення інформаційної безпеки. Розроблено конкретні пропозиції щодо концепції інформаційної безпеки на рівні державного управління, які комплексно враховують концепції національної безпеки України і стратегії часткового зменшення або усунення зовнішніх і внутрішніх загроз пріоритетним національним інтересам держави з огляду на особливу природу інформації як засобу політичного впливу.

Нарешті, ми дійшли до розгляду дисертаційних досліджень, що безпосередньо стосуються сфери державного управління. Відразу необхідно нагадати, що з досліджуваної нами вибірки захищених у проміжку 1997–2015 рр. дисертаційних робіт проблеми інформаційної безпеки розглядалися лише 4 рази. За спеціальністю 25.00.01 «Теорія та історія державного управління» єдине дослідження на тему «Удосконалення системи державного забезпечення інформаційної безпеки України в умовах глобалізації» здійснив Л. Євдоченко [17]. Дисертації за спеціальністю 25.00.02 «Механізми державного управління» представили О. Власенко [18], В. Гурковський [19] і З. Коваль [20].

Виходячи зі здійсненого аналізу дисертацій у межах виділених спеціальностей, можемо стверджувати, що питанню інформаційної безпеки в межах досліджень галузі наук «державне управління» приділена недостатня увага. У частині державного управління це питання потребує глибшого дослідження та вивчення, адже лише ефективна система державного управління, особливо в умовах інформаційно-психологічного протистояння, може забезпечити на-

лежний рівень інформаційної безпеки людини, суспільства, держави.

Основний вклад у науку відображається в науковій новизні дисертаційної роботи, тому вважаємо за необхідне здійснити аналіз елементів наукової новизни досліджуваних дисертацій із «державного управління» з метою визначення основних здобутків щодо проблем, які стосуються напряму «державне управління забезпеченням інформаційної безпеки», і виявлення напрямів нерозкритих питань. На основі систематизованих елементів наукової новизни авторефератів і дисертаційних робіт Л. Євдоченко, В. Гурковського, О. Власенко і З. Коваль виділено відповідні напрями дослідження (таблиця 2).

На перший погляд, опираючись на дані з таблиці 2, можна зробити висновок про те, що автори багато уваги приділили обґрунтуванню теоретико-методологічних засад державного управління у сфері інформаційної безпеки, аналізу наявних підходів і механізмів, розробці та впровадженню нових більш ефективних моделей, методів, механізмів державного управління у сфері інформаційної безпеки. Але більш глибокий аналіз досліджень проблем державного управління у сфері інформаційної безпеки свідчить про фрагментарність і відсутність системності щодо зазначених напрямів наукових розвідок.

Висновки і пропозиції. Отже, на основі викладеного вище можемо зазначити таке:

1. Оцінюючи загалом стан вивчення проблем забезпечення інформаційної безпеки в дисерта-

ційних дослідженнях, захищених на пострадянському просторі, звернемо увагу на наявність таких наукових проблем:

а) теорія інформаційної безпеки, вважаємо, залишається не розробленою, унаслідок чого також є недостатньо вивченими трансформаційні зміни в безпековому просторі, що пов'язані з віртуалізацією та глобалізацією в інформаційній сфері;

б) окремого дослідження, за нашими оцінками, потребує діяльність міжнародних організацій у сфері забезпечення інформаційної безпеки; зазначена проблема може бути актуальною з огляду на розвиток міжнародного співробітництва у сфері безпеки;

в) недостатнє дослідження новітньої історії національних систем забезпечення інформаційної безпеки, зокрема їх становлення, розвитку і правового забезпечення, не сприяє всебічній науковій оцінці наявних здобутків і прорахунків та розробці пропозицій щодо подальшого їх розвитку в контексті трансформацій безпекового простору.

2. Системний розгляд генезису розробки проблем забезпечення інформаційної безпеки України, на нашу думку, дає змогу виокремити такі пріоритетні напрями дослідження теорії та історії державного управління:

а) становлення теоретичних основ управління міжнародною та національною інформаційною безпекою;

б) формування й розвиток конституційно-правових засад державного управління інформаційною безпекою України та правових

Таблиця 2

Аналіз наукової новизни дисертаційних досліджень, присвячених проблемам державного управління в сфері інформаційної безпеки

Автор	Напрями наукової новизни								
	Теоретико-методологічні аспекти			Сучасний стан			Оптимізація державного управління		
	Методологічні засади	Понятійний апарат	Принципи, функції державного управління	Оцінка сучасного стану	Підходи до забезпечення	Система державного управління	Вдосконалення нормативно-правової бази	Оптимізація структурно-функціональної організації системи	Розробка моделей, методів критеріїв, показників
25.00.01. "Теорія та історія державного управління"									
Євдоченко Л.	+	-	+	+	-	+	-	-	+
25.00.02 "Механізми державного управління"									
Гурковський В.	-	+	+	-	+	-	+	+	-
Власенко О.	+	+	+	-	+	-	-	-	+
Коваль З.	-	+	-	-	+	-	+	-	+
Кількість	2	3	3	1	3	1	2	1	3

основ діяльності суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки;

в) становлення системи забезпечення інформаційної безпеки України, уточнення її функцій і завдань;

г) формування й розвиток системи державного управління забезпеченням інформаційної безпеки України;

ґ) історичний досвід організації та здійснення діяльності суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки України;

д) формування й розвиток системи кадрового забезпечення суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки України;

е) становлення системи демократичного контролю за діяльністю суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки України, формування й розвиток зв'язків із громадськістю.

Подані пропозиції є не «істиною в останній інстанції», а запрошенням до подальшої наукової дискусії. Вони не знімають необхідності подальшого дослідження проблем забезпечення інформаційної безпеки в різних галузях науки.

Перспективи подальших досліджень убачаються в узагальненні й систематизації вітчизняного досвіду державного управління забезпеченням інформаційної безпеки.

Список використаної літератури:

- Архипова Є.О. Інформаційна безпека: соціально-філософський вимір : автореф. дис. ... канд. філос. наук : спец. 09.00.03 / Є.О. Архипова. – К., 2012. – 15 с.
- Триняк В.Ю. Інформаційна безпека як соціокультурний феномен (соціально-філософський аналіз) : автореф. дис. ... канд. філософ. наук : спец. 09.00.03 / В.Ю. Триняк. – Дніпропетровськ, 2009. – 19 с.
- Максименко Ю.Є. Теоретико-правові засади забезпечення інформаційної безпеки України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Ю.Є. Максименко. – К., 2007. – 188 с.
- Тихомиров О.О. Забезпечення інформаційної безпеки як функція держави : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / О.О. Тихомиров. – К., 2011. – 234 с.
- Кормич Б.А. Організаційно-правові основи політики інформаційної безпеки України : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Б.А. Кормич. – Одеса, 2004. – 427 с.
- Логінов О.В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки органів виконавчої влади : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О.В. Логінов. – К., 2005. – 236 с.
- Линник Г.М. Адміністративно-правове регулювання інформаційної безпеки України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Г.М. Линник. – К., 2011. – 20 с.
- Абакумов В.М. Правове регулювання протидії інформаційним війнам в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В.М. Абакумов. – Запоріжжя, 2011. – 19 с.
- Жарков Я.М. Інформаційно-психологічний вплив на війська та населення противника (1939–2000 рр.) : дис. ... канд. іст. наук : спец. 20.02.22 / Я.М. Жарков. – К., 2007. – 211 с.
- Странніков А.М. Інформаційно-психологічне протидія в воєнних конфліктах другої половини ХХ ст. : дис. ... канд. іст. наук : спец. 20.02.22 / А.М. Странніков. – Черкаси, 2007. – 180 с.
- Петров В.В. Воєнно-інформаційна безпека України за умов посилення загроз інформаційних війн : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 21.01.01 / В.В. Петров. – К., 2010. – 20 с.
- Конах В.К. Забезпечення інформаційної безпеки держави як складової системи національної безпеки (приклад США) : дис. ... канд. політ. наук : спец. 21.01.01 / В.К. Конах. – К., 2005. – 171 с.
- Козубський В.О. Інформаційна безпека держави: Кримський регіон : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.02 / В.О. Козубський. – Сімферополь, 2005. – 19 с.
- Залєвська І.І. Інформаційна безпека України в сучасних умовах: політичний аспект : дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.02 / І.І. Залєвська. – Одеса, 2012. – 177 с.
- Андрєєва О.М. Міжнародно-політичні проблеми інформаційної безпеки України : дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.04 / О.М. Андрєєва. – К., 2003. – 204 с.
- Романчук Ю.В. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційної безпеки: концептуальний та регулятивний аспекти : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.04 / Ю.В. Романчук. – К., 2009. – 20 с.
- Євдоченко Л.О. Удосконалення системи державного забезпечення інформаційної безпеки України в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 / Л.О. Євдоченко. – Львів, 2011. – 24 с.
- Власенко О.В. Механізми державного регулювання захисту громадян від негативних інформаційних впливів : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / О.В. Власенко. – К., 2012. – 20 с.
- Гурковський В.І. Організаційно-правові питання взаємодії органів державної влади у сфері національної інформаційної безпеки : дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / В.І. Гурковський. – К., 2004. – 225 с.
- Коваль З.В. Політико-правові механізми державного управління інформаційно-психологічною безпекою України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / З.В. Коваль. – Одеса, 2011. – 20 с.

Зозуля А. С. Научный дискурс информационной безопасности и приоритетные направления исследований в рамках специальности «Теория и история государственного управления»

В статье рассмотрен генезис научной разработки проблем информационной безопасности в диссертационных исследованиях различных отраслей научного знания. Комплексная научная обработка результатов диссертационных исследований будет способствовать поиску, обобщению и изучению современного исторического опыта, всесторонней оценке имеющихся достижений, просчетов и разработке предложений для дальнейшего развития системы обеспечения информационной безопасности Украины. Определены приоритетные направления исследований в рамках специальности «Теория и истории государственного управления».

Ключевые слова: *информационное общество, информационное противоборство, информационная безопасность, теория и история государственного управления, система обеспечения информационной безопасности.*

Zozulya A. Scientific discourse about priority research directions of information security in framework of the specialty “Theory and history of public administration”

The purpose of this article consists in generalization and systematization of the scientific-theoretical achievements in the sphere ensuring information security post-Soviet countries and identify priority directions researches within the specialty “Theory and History of Public Administration”. Analysis of the dissertations within the limits of allocated disciplines, has proved that as regards of Public administration the issue of ensuring information security needs careful research and study, since only an effective system of public administration, especially in conditions of information-psychological confrontation, can provide the appropriate level of information security of the person, society and state.

Key words: *information society, information confrontation, information security, theory and history of public administration, information security system.*